

ראינו את דברי פאנא בגנא שטארות איסור קבלת דבר - למיחש מיאזי-

ח"ח כדל ו' דבר סעיף י' ... לשון דבר, ובאמ"ח ס"ק כ"ה ... כשרותו

דפי פח"ח איסור אפילו לפרספק בחזקת כשרותו - אבל חייבים לראן אל אצמס מפני נק באצתי - ופוא דבר קשה אדא שטא לפרפק בחזקת כשרותו של פשני ובכל זאת להפאר ממנו

ופנה, איסור קבלת דבר נלמד ממלות פסוק פאוסר אצות שקר ופשעצת דברים שאלוים דפיות שקר (למשל אצנתו דדיין שטא בפני בעד דיין) במקרה ופוספר יש לו נאמנות א"פ דין תורה - אם כי אדיין יש מקום לאוסור את פשמיעה, בודאי אין לאוסור את פרבלע אם יכא לו לשמאז - וכחו פבית דין שמאנש ופוסל א"פ אצים ומחייב ממנו א"פ אד אנהא אם אין פנתבא רו"ב לישבא, וא"כ - חייבים לברר למי יש נאמנות א"פ העכא לקבא סיפור כאובדא ח"ה משני אצים שנתקבלע אצותן בבית דין -

פסחים קי"ט א"ב, שלשה הקדוש ברוך הוא שונא... לא לימא דלי

אד אנהא נאמן באיסורין אבל לא לפרשיא, ומחייבא נקרא מו"כא שם רע, ורב אשי פוסל שבאופן אחד יש נאמנות דאד אחד - ופיינ שרבו יכוד לראמיע כשניא

אד אפער לראמיע מה שפאר לו א"ב בן אדם פנאמן אליו ביותר מליין בשתי סוגיות בש"ס -

כתובות דף פ"ה א"א, הפיא איתתא דאיחייבא שבועה בי דינא דרבא... לא קים לי באויפי

רבא פכיר את אשתו כמי שאינה שוקרת ופאמיעה לפסול מישהי מלישבא, וכן אמר רב פפא אל בן - שפ"ה נמנע מלהגבות א"פ שטר שבין פאדי אליו שפוא פסול - אבל לא פ"ה סומך אליו לקרוא את פשטר.

רמב"ם פרק כ"ד סנהדרין העכא א' ב'

לכאורה סובר רמב"ם שקים לי בגא פוא דין מיוחד בבית דין, ושפורו פאאונס שטא לסמוך אל זה אחרי שרבו בתי דינים שאינם פאניס.

קידושין דף ס"ו א"א, איבעיא לכו אשתו זינתה... לא תפקה

דפי אב"י אם אד אחד אומר שזינתה אשתו ופבע שותק - שתיקה כפואא ופאוסורא לו, אבל לרבא לא נאסרה אל די שתיקתו (פתוס) שם מסבירים למה לא נאסרה מדין, שויה אנש"ה) - ואם אד נאמן אל בעד כבי תרי אסורה אליו.

שו"ע אפ"ע סי' קצ"ו ס"ז ... ויתן כתובה, ורמ"א ו"א... וביאור פזר"א שם אות ד"ז

פזר"א פביא ממפר"ק שנאמן כבי תרי אין פירושו שמאמיע במאשפ פזה כבי תרי אלכא שפוא דין קים לכו בגיפה בכתובות, (וכאן לא מליין מי שיאמר שבז"ז אין לראמיע כבי תרי)

שו"ת אגרות משה חלק י"ד א' סי' נ"ד ... ע"ה, ואף...

ר' משה פתיר בשעת פדחק לסמוך אל קים לכו בגיפה לענין איסורים - ופאפילו אל מומרים ופאפיקורסים! ופוא פסביר שפיוזי של קים לכו בגיפה אינן מדין נאמנות אלכא שנחשב כיוזע ע"ה.

ח"ח כדל ו' רכילות העכא ז', ... לחוש בעד, ובאמ"ח ס"ק ט"ו ... חותר

פח"ח און עיין לסמוך אל נאמן כבי תרי בנעא לקבלת דבר.

אזי סוגיא בנעא לקבלת דבר פיא במס' שבת -

שבת נ"ו א"א, אמר רב כי מציינת ביה בדוד... אל מי שפביאוק בשלום (א"ב)

דפי מואל לא קיבד דוד דבר (רכילות) שפרי ראב בן דברים פנכרים, ופיה מקום לפרש שדוד קבל פחלסע א"פ פדברים פנכרים בעדז וכן לא נקרא שקבל דבר -

נ"ס ט"ט ד"ת ט', ואם אדם רואה... במפובשת, ופגפות מייחנות פ"ז דעות אות ד'

מפורש בראשונים שבטירוף דברים פנכרים אפער לראמיע לבר.

ובנעא למיעז - יש מקום גדול לומר שם פאיסור פוא מדין לא תשא שמע שכי - פרי בשיש דברים פנכרים אין זה שמע שוא, אבל אם יש גם איסור שמיעה מתורת לא תלך רכיל גם במקום שמתר לראמיע ייתכן ופשעצת איסור.

ח"ח כדל ו' דבר סעיף י"ב

מי שקבל דבר, כל זמן שמעיק לראמיע במה ששם לא שייך א"ב תשובה שפרי פוא כאבל ופרי בידו.

1 (א) לא תשא שמע שוא אל תשת ידך עם רשע להיות עד

חמ"ס:

(ב) לא תשא שמע שוא. כהרגומו לא תקבל שמע דשקר, אזוהרה למקבל לשון הרע, ולדין שלא ישמע דברי צעל דין עד שינא צעל דין חסדו:

וקרי ביה לא תשיא . נראה צעני
ללא גרסינן ליה דטלהו משתמע
מלא תשא שכשמשפר או מעיד הרי
טשא בפיו שמע שוא :

2 ואמר רב ששת משום ר"א בן עזריה כל המספר לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד עדות שקר בחבירו ראוי להשליבו לכאבים שנאמר לבלב תשליכון אותו ובתיב בתריה לא תשא שמע שוא וקרי ביה לא תשיא

3 ש"מיע בין אדכס ושפמתם אמר רבי תנינא אזהרה
לכ"בית דין שלא ישמע דברי בעל דין קדם שיבא בעל דין חבירו ואזהרה
לבעל דין שלא ימעים דבריו לדין קדם שיבא בעל דין חבירו קרי ביה נמי
שמע בין אדכס *רב כהנא אמר מהבא מלא תשא לא תשיא

4 א לא תשא שמע שוא לא ידברו סניגורין לפנין מנין לדיין שלא ישמע טענת אחד מבעלי דינין עד שלא יבוא חבירו ת"ל לא תשא שמע שוא ומנין שלא יטעון אדם טענת שקר ת"ל לא תשא שמע שוא לא תשיא שמע שוא ומנין שלא יטעים אדם דבריו לדיין תחלה ת"ל לא תשא שמע שוא לא תשיא שמע שוא ומנין הרע ולמקבל לשון הרע ת"ל לא תשא לא תשיא ומנין לעד אחד שיודע בחבירו שהוא רשע אל יעיד עמו ת"ל אל תשת ידך עם רשע אל תצטרף עמו לעדות:

5 מצוה רפ"א הוזהיר השופט שלא לשמוע אחד מבעלי הדין
שלא בפני בעל דינו. והוא אמרו לא תשא שמע שוא, שכרוב יהיו בעלי דין שלא בפני בעל דינם והזהיר השופט משמוע אותם הדברים, כדי שלא תכנס לנפשו צורת הדברים אין יושר להם ולא אמתות. ולשון מכילתא לא תשא שמע שוא אזהרה לדיין שלא ישמע מבעל דין עד שיהיה בעל דינו בפניו ואזהרה לבעל דין שלא ישמע דבריו לדיין עד שיהיה חבירו עמו, ולהזהיר מזה הענין אמר מדבר שקר תרחק כמו שנתבאר ברביעי משבועות (דף ל"ה). ובכלל לאו זה גם כן אמרו אזהרה למספר לשון הרע והמקבלו ומעיד עדות שקר כמו שהתבאר במכות (דף כ"ג). (ואלס סמספנים, סלסות סוסדרין פכ"א) :

6 והבור אשר השליך שם ישמעאל את כל פניו אנשים אשר הכה ביד גדליה וכו' גדליה דרגן והלא ישמעאל דרגן אלא מתוך שהיה לו לחוש לעצת יוחנן בן קרה ולא חש מעלה עליו הכתוב כאילו דרגן אמר רבא האי לישנא בישא אע"פ דלקבולי לא מבעי *מחש ליה מבעי

7

7 וְהָיָה הַזְהָרָנוּ בְּמֵה שֶׁכָּתוּב (שמות כג א) לֹא תִשָּׂא שְׁמֵע שְׁמֵע
שָׂוֵא, שְׂוֵא נֶאֱמִין בְּלִבְנוּ סְפוּר לְשׁוֹן הָרַע לְהַחְזִיק בְּמַחְשְׁבֹתֵנוּ
כִּי הַדְּבָרִים אֲמֵת, וּלְהַבְזוֹת בְּעֵינֵינוּ אֶת מִי שֶׁנֶּאֱמָרוּ עָלֵינוּ.

8 לא תשא שמע
שוא דהוזהרנו בו שלא לקבל לשון הרע כלומר שלא להאמין
בלב אם כבר שמע בדכתיבנא לעיל גם בכלל לאי זה שלא לשמוע
באזניו שום לשון הרע ודברי גנות על חבירו

9 לא תשא שמע שוא הרי זו אזהרה למקבל
לשון הרע. (טו) וענינו כי כל דיבור האסור הנמאס והנתעב אע"פ שהוא אמת
נקרא שוא ושקר. כלומר שאין בו ממש ויסוד ואין טוב נמצא בו כי אם רע. כענין
שנאמר אשר לא נשא לשוא נפשו. וענינו לענינים רעים. וזאת היא אמרו יתברך
לא תשא שמע שוא. ירצה שכאשר הדיבור הנתעב אסורין לדבריו. כוון כן אסורין
לשמעו ולקבלו

10 וְהַזְהָרָנוּ מִן הַתּוֹרָה שְׂוֵא לְקַבֵּל לְשׁוֹן הָרַע,
שֶׁנֶּאֱמָר (שמות כג א) לֹא תִשָּׂא שְׁמֵע שְׂוֵא, וְנֶאֱמָר (משלי כט יב)
מִשַׁל מְקַשֵּׁיב עַל-דְּבַר-שֶׁקֶר כָּל-מִשְׁרָתוֹ רָשָׁעִים. וּפְרָשׁוּ
חֻקֵּינוּ וְזָכְרוּנָם לְבִרְכָה (מדרש תהלים נד) בְּאֶשֶׁר הַמּוֹשֵׁל מְקַבֵּל
לְשׁוֹן הָרַע וְדַבְרֵי רְכִילוֹת, יַעֲשׂוּ מִשְׁרָתוֹ רָשָׁעִים וְהוֹלְכֵי
רְכִיל לְמִצָּא חֵן בְּעֵינֵי אֲדוֹנֵיהֶם.

11 י. אף-על-פי שבררנו דקבלת לשון-הרע, דהינו להחליט בלב שיהדבר
אמת, אסור מן התורה, מכל מקום אמרו חז"ל (נדה סא.) דלחוש
מיהו בעי. ובאור הדבר דצריך לקבל את הדבר בדרך חשש בעלמא (כה), הינו
רק כדי לשמוע את עצמו ממה שלא יגיע לו הנזק על ידו, ולא יהיה זה הדבר
אפילו בדרך ספק, דמעמידין לאדם בהזקת בשרות, ולכן מחיב עדין להטיב
עם הגדון (כו) בכל הטובות שצפתה התורה לשאר אנשים מישראל, כי לא
נגרע ערכו בעינינו על-ידי הלישנא בישא לשום דבר*.

(כה) בדרך חשש בעלמא. ולא בגדר ספק
דמעמידין לאדם בחזקת כשרותו:

12 שלשה הקדוש ברוך הוא שונאן המדבר א'
בפה ואחד בלב והיוודע עדות בחבירו ואינו
מעיד לו והרואה דבר ערוה בחבירו ומעיד
בו יחדי כי הא דטוביה חסא ואחא ויגוד
לחדייה ואסהיד ביה קמיה דרב פפא נגדיה
לויגוד א"ל *טוביה חסא וויגוד מינגד אמר
ליה אין דכתיב °לא יקום עד אחד באיש ואת
לחודך אסדרת ביה שם רע בעלמא קא
מפקת ביה אמר רבי שמיאל בר רב יצחק
אמר רב מותר לשנאתו שנאמר °כי תראה
חמור שנאך רובץ תחת משאו מאי שונא
אילמא שונא נכרי והא °תניא שונא
שאמרו שונא ישראל ולא שונא נכרי
אלא פשיטא שונא ישראל יומי שריא למסניה והכתיב °לא תשנא את אויך
בלבבך אלא דאיכא סהדי דעביד איסורא כולי עלמא נמי מיסני סני ליה מאי
שנא האי אלא לאו כי האי גוונא דחויא ביה אידו דבר ערוה רב נחמן בר יצחק
אמר °מצוה לשנאתו שנאמר °יראת ה' (שונאי) רע אמר רב אחא בריה דרבא
דב אשי מהו למימרא ליה לרביה למשנייה אמר ליה אי ידע דמהימן לרביה
כבי תרי לימא ליה ואי לא לא לימא ליה

¹³ הוּא איתתא דאחייבא שבועה בי דינא
 דרבא אמרה ליה בת רב חסדא ידענא כה
 דחשודה אשבועה אפכה רבא לשבועה
 אשכנגדה וימנין הוּו יתבי קמיה רב פפא ורב
 אדא בר מתנא אייתו ההוא שמרא גביה א"ל
 רב פפא ידענא ביה דשמרא פריעא הוא א"ל
 איכא איניש אחדינא כהדי דמר א"ל לא א"ל
 אע"ג דאיכא מר עד אחד לאו כלום הוא א"ל
 רב אדא בר מתנא ולא יהא רב פפא כבת רב
 חסדא בת רב חסדא קים לי בגוה מר לא קים
 לי בגויה

שיראה. וכן מי שבא ומען שיש לו פקדון אצל פלוני שמת בלא צוואה ונתן סימנין מובהקין ולא היה זה המוען רגיל להכנס בבית זה האיש שמת. אם ידע הדיין שזה המת אינו אמור להיות לו חפץ זה וסמכה דעתו שאין זה החפץ של מת מוציא מן היורשין ונותנו לזה האמיר בו ונתן סימנים. וכן כל כיוצא בזה שאין הדבר מסור אלא ללבו של דיין לפי מה שיראה לו שהוא דין האמת. אם כן למה הצריכה תורה שני עדים שבוסן שיבואו לפני הדיין שני עדים ידון על פי עדותן אע"פ שאינו יודע אם באמת העידו או בשקר: **ב** כל אלו הדברים הן עיקר הדין [ג] אבל משרבו בתי דינין שאינן הנונים ואפילו היו הנונים במעשרים אינן חבטים כראוי ובעלי בינה הסכימו רוב בתי דיני ישראל שלא יהפכו שבועה אלא בראיה ברורה. ולא יפגמו שטר יופסידו חוקתו בעדות אשה או פסול וכן בשאר כל הדינין ולא ידון הדיין בסמיכת דעתו ולא בידעתו כדי שלא יאמר כל הדיוט לבי סאמין לדברי זה ודעתו סומכת על זה. וכן אין מציאין מן היתומים אלא בראיה ברורה לא בדעת הדיין ולא באומדן המת או המוען. ואעפ"כ אם העיד אדם נאמן בדבר מכל הדברים ונמתה דעת הדיין שאמת הוא אומר ממתין ברין ואינו דוחה עדותו ונושא ונותן עם בעלי דינין עד שיוודו לדברי העד או יעשו פשרה או יסתלק מן הדין:

¹⁴ א י"ש לדיין לודן כדיני מסנות על פי הרברים שדעתו נוטה להן שהן אמת והדבר חוק בלבו שהוא כן אף על פי שאין שם ראיה ברורה ואין צריך לוטר אם היה יודע בודאי שהדבר כן הוא שהוא דן כפי מה שיודע. כיצד הרי שנתחייב אדם שבועה בכ"ד ואמר לדיין אדם שהוא נאמן אצלו ושדעתו סומכת על דבריו שזה האיש [ב] חשוד על השבועה יש לדיין להפוך השבועה על שכנגדו וישבע ויסול הואיל וסמכה דעתו של דיין על דברי זה. אפילו היתה אשה או עבד נאמנים אצלו והואיל ומצא הדבר חוק ונכון בלבו סימך עליו ודן. ואין צריך לוטר אם ידע הוא עצמו שזה חשוד. *וכן אם יצא שטר חוב לפניו ואמר לו אדם שסמך עליו אפילו אשה או קרוב זה פרוע הוא אם סמכה דעתו על דבריו יש לו לוטר לזה לא תפרע אלא בשבועה. או אם היה עליו שטר חוב לאחר יתן לזה שלא נפגם שטרו כלל ויניח זה שנפגם שטרו בדברי האחד או ישלך השטר בפניו ולא ידון בו כפי מה

¹⁵ איבעיא

אשמו וינספ כעד אסר
 כלומר אמר לו עד אחד לאשקן וינזה
 והוא שוקק מה ליאכר העד עליו:
ולא סופ אסי - הוא סמיל לעם
 הקבוע לו לפני שמואל: **סוד** - שמואל
 שליח כהנייה שמהרט לכל: **מלי**
לאו מי פסימן לך - הא עד כשאר
 עד אחד דדעת ביה שאיט מפסולי
 עדות דלאו גולגא הוא: **אפקה** - הואיל
 ולא הכחשטו:

לדו אשתו וינתה בעד אחד ושחק מרו אמר
 אביי נאמן רבא אמר 'אינו נאמן הוי דבר
 שבועה ואין דבר *שבועה פרות משנים
 אמר אביי מנא אמנא לה דההוא סמיל דהיה
 מסדר מתנייתא קמיה דמר שמואל יומא חד
 גנה ליה ולא הוה קאחי שדר שליחא אבתריה
 אדאוויל שליח כהדא אודחא אתא איהו כהדא
 כי אחא שליח אמר אשתו וינתה אתא
 לקמיה דמר שמואל א"ל אי מהימן לך זיל
 אפקה ואי לא לא תפיק מאי לאו אי מהימן
 עלך דלאו גולגא הוא ורבא 'אי מהימן לך
 כבי תרי זיל אפקה ואי לא לא תפקה

¹⁶ ז (כט) ו מי (ז) שראה אשתו או שזינתה או שאמר לו
 א' מקרוביו או מקרובותיה שהוא מאמינים [יא] וסומכת
 דעתו עליהם שזינתה אשתו (לט) בין שהיה האומר איש בין
 שהיתה אשה (לט) הואיל וסמכה דעתו לדבר זה שהוא אמת
 ה"ז חייב להוציאה ואסור לו לבא עליה ויתן כתובה

וי"א דלא יכול לומר שמאמין לעד לן אלא אם מאמין
 לו (מג) ג"כ בשאר לא) דברים אכל אם אינו מאמין לו בשאר דברים רק בדבר זה
 משום דנל"ה נחשדה לו קלת לא נאסרה עליו משום זה (מהרי"ק שו"ט כ"ג):

לז) וי"א דלא כו'. ממ"ש אי מהימן
 לך כבי תרי כו' מ' דקיס ליה בגוים
 על ספר וכמ"ש בפ' סכותא כבה ר"ח
 כו' דא"כ סמיל אי מהימן לך דשכדל
 איסורא ולא כנלמנות סעד כעניס סט

ז. וְכֵן זֶה הוּא בְּזִמְן הַמְּלֻמָּד, אֲבָל הַיּוֹם לְפִי מָה שֶׁהִסְפִּימוּ הַפּוֹדָקִים (טו) שֶׁאֵין לוֹ לְאָדָם לומר שְׁפִלוּנֵי מְהִימָן לִיּה פְּבִי תְּרִי דְּלֵא מְשַׁקֵּר, עַל-פִּנּוֹ אֲסוּר לוֹ לְקַבֵּל דְּבָרָיו בְּשׁוּם אִפְּן, רַק לְחֹשֶׁב בְּלִבּוֹ,

(טו) שהסכימו הפוסקים וכו'. הוצאתי ממה שהובא ברי"ף וברא"ש בפרק הכותב (כתובות פ"ט סימן ו) בא"ד וזה לשונו: "וחזינו לגאון דקאמר והאידינא לית ליה לדיין לומר קים ליה בגויה, דלא בריא לן קים ליה בגויה היכי הוי". והובא דבר זה ב"חושן משפט" סימן ט"ו סעיף ה' וז' לפסק הלכה:

ואף על גב ד"כאבן העזר" בסימן קט"ו הג"ל לא הובא דבר זה, התם משום דלאפרושא מאיסורא החמירו בדבר, אבל הכא אם לא נקבל לשון הרע ורכילות להחליט מה בכך, והלא לחוש לשמור את עצמו בלאו הכי מותר:

19 אמר רב כי

מעיינת ביה ברוד לא משבתת ביה בר מדאוריה דכתיב (6) וְרַק בְּדַבַּר אֹרְיָה הִחֲתִי אֲבִי קִישִׁישָׁא רְמִי דְרַב אֲדָרְבַּי מִי אֲמַר רַב הֵבִי *וְהָאֵמֵר רַב קִיבֵל דוֹד לְשׁוֹן תְּרַע קִישִׁיא גּוֹפֵא רַב אֲמַר קִיבֵל דוֹד לְשׁוֹן תְּרַע דְּכִתְיִב *וְיֵאמֵר לוֹ הַמֶּלֶךְ אִיפּוּא הוּא וְיֵאמֵר צִיבָא אֵל הַמֶּלֶךְ הֵנָּה הוּא בֵּית מְכִיר בֶּן עֲמִיאל * (בל"א) דְּכִתְיִב וְיִשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וְיִקְחֶהוּ מִבֵּית מְכִיר בֶּן עֲמִיאל * (בל"א) דְּכִתְיִב מְכִיר חַוִּיָּה דְּשִׁקְרָא הוּא כִּי הָדָר אֲלִישִׁין עֵילוּיָה מִ"ט קִיבֵלָה מִינֵיהּ דְּכִתְיִב *וְיֵאמֵר הַמֶּלֶךְ * (אל ציבא איה) בֶּן אֲרוֹנִיךָ וְיֵאמֵר צִיבָא אֵל הַמֶּלֶךְ הֵנָּה (הוּא) יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַיִם וְגו' וּמָנָא לָן דְּקִיבֵל מִינֵיהּ דְּכִתְיִב *וְיֵאמֵר הַמֶּלֶךְ הֵנָּה לָךְ כָּל אֲמַר לֹא קִיבֵל דוֹד לְשׁוֹן תְּרַע דְּבָרִים הַנִּכְרָזִים הוּא בֵּית דְּכִתְיִב *וּמִפִּיבִישֵׁת בֶּן שְׂאוּל יֵרֵד * (לפני) הַמֶּלֶךְ לֹא עִשָׂה רְגֵלוֹ וְלֹא עִשָׂה שְׂפֵמֵו וְאֵת בְּגָדָיו לֹא כִיבֵם וְגו' וְכִתְיִב וְיֵרֵד כִּי בֵּא יְרוּשָׁלַיִם לְקִרְאָת הַמֶּלֶךְ וְיֵאמֵר לוֹ הַמֶּלֶךְ לִבְהָ לֹא הִלַּכְתָּ עִמִּי מִפִּיבִישֵׁת וְיֵאמֵר אֲרוֹנִי הַמֶּלֶךְ עֲבָדִי רִמְנִי כִּי אֲמַר עֲבָדְךָ אֲחֻבְשָׁה לִי הַחֲמוּר וְאֲרַכֵּב עֲלֵיהּ וְאֵלְךָ אֵת הַמֶּלֶךְ כִּי פִּסַּח עֲבָדְךָ וְיִרְגֵל כְּעֲבָדְךָ אֵל אֲרוֹנִי הַמֶּלֶךְ וְאֲרוֹנִי הַמֶּלֶךְ כְּמֵלֶאךָ הָאֱלֹהִים וְעִשָׂה הַטֹּיֵב כְּעִנְיֵךְ וְיֵאמֵר לוֹ הַמֶּלֶךְ לְמָה תִּרְבֵּר עוֹד דְּבִרְיֵךְ אֲמַרְתִּי אֲחֵה וְצִיבָא תְּחַלְקוּ אֵת הַשְּׂדֵה וְיֵאמֵר מִפִּיבִישֵׁת אֵל הַמֶּלֶךְ גַּם אֵת הַכֵּל יִקַּח אַחֲרָי אִשְׁרֵי בֵּא אֲרוֹנִי הַמֶּלֶךְ בְּשִׁלּוּם אֵל בֵּיתוֹ אֲמַר לוֹ אֲנִי אֲמַרְתִּי מִתִּי תָבֵא בְּשִׁלּוּם וְאֵתָה עוֹשָׂה לִי כָךְ לֹא עֲלִיךְ יֵשׁ לִי תַעֲזוּבוֹת אֲלֵא עַל מִי שֶׁהִבְיָאָר בְּשִׁלּוּם

נשון סרע. נקמה מפרס: בנלא דבר. אש חס בתורה והוא מלאו מלא דבר וחס בתורה: מויא דשקרא סוס. מתחילה מלאו שקרן בכך: כי סדר אלסין עלים. ליבא על מפיבוסת כשהיה דוד ברח מפני אבשלום מתי טעמא קביל מיניה: איס בן ארוניך וילמר סנס יוסב בירושלים. כי אמר היום וישבו לי את ממלכת אבי: דברים נכרים הוא כס. במפיבוסת כשהיה אבשלום וחזר דוד למלכותו ובל לפניו לא עשה רגליו ולא עשה שפמו כסבור דוד שניכרים דברי ליבא שנתער על שחזר דוד ולא קיטט: עלמו ועוד היה מלפס שכושיבוטו במלכותו יתגלה ויחספר לך לא קבל דבריו ואמר לו אשה וליבא תחלק: השדה והוא הטיב קשה און לי לנשוק אלל על מי שהיבדק הלום היה שנתער על שבו ואס לא שראל בו דברים הנכרים היה חוזר ממה אמר הגה לך כל אשר למפיבוסת וחגיפ שמויב ואמר לו מתחלה כנה לך כל אשר למפיבוסת און וקבלה כי כל זמן שלא היה דוד עב למלכותו יודע היה שאין מתכוונו משה ולא אמר לו אלא על הגאון אס יראה אמת בדבריו:

20 ואם אדם רואה כחברו צדדים ועניינים שנראה הדבר אמת רשאי להאמין ולקבל כדאמר בשבת פרק כמה בהמה (טו, ו) לא קיבל דוד לשון הרע מ"ט דברים נכרים חזא ביה במפיבוסת

[ד] ואם רואה דברים נכרים רשאי להאמין ולקבל כדאמר פרק כמה בהמה מדוד ע"ש ע"כ:

21 יב. ואם קבר עבר ושמע לשון הרע והאמין בלבו, בין שהוא מחלקי הגנות שבין אדם לפקום ובין שבין אדם לחברו, תקונו שיתחזק להוציא הדברים מלבו שלא להאמין (א), ויקבל על עצמו על להבא, שלא לקבל עוד לשון הרע על אדם מישראל, ויתודה על זה, ויבזה וימנעו הקלוין והעשין שעבר על ידי קבלת לשון הרע, מבאור לעיל בפתיחה, אם צדין לא ספר לאחרים (לד):

17 בהיותי במאסקוא בשנת תרצ"ד נשאלתי בדבר שואבות ניוונים במדינה הזאת בעה"ר על שלחן בניהם ובנותיהם האוכלים נבלות וכל דבר איסור ורובם הם כופרים בה' ובתורתו ושקבי היתרא ואכלי איסורא וא"כ אין נאמנים על איסורים ואין להאבות החלושים והוקנים עצה איך לאכול בשר כשצריכים לבריאותם וגם לא כל דבר מבושל דאף שסתם כלים אינם בני יומן מ"מ הרי הוא כלבתחלה כיון שקבע מושבו אצלם.

וחדשתי שיש מקום להקל להרבה אנשים, באם תאב יודע וקים ליה בגוה דבתו וכלתו שלא יכשילוהו באיסור משום דמכיר טבעה בידיעת ברורה ע"י שניטה אותה הרבה פעמים וראה שאינה מכשילתו מטעם שאינה רוצה לצער או שטבעה שלא להעביר אחרים על דעתם. יכול לסמוך עליה ולאכול מה שמבשלת בעדו מבשר וכל דבר כשאמרה לו שהוא מבשר כשר ובכלים שהזמינה עבורו. משום שלא נכנס זה בגדר נאמנות אלא בידיעה עצמית שהוא כראיה ממש כיון שיועד בברור שאינה משקרת לו.

וראיה גדולה לזה מהא דכתובות דף פ"ה דהימנה רבא לבת ר"ח לאפוכי שבועה אשכנגדה וא"ר פפא השתא דאמר מר קים לי בגויה מלחא הוא כגון אבא מר ברי מרענא שטרא אפומיה הרי הוא דבר שצריך שני עדים דמטעם זה לא האמין רבא לר"פ לאורועי שטרא דאין אחד נאמן להוציא שטר חתום מיד המחזיק בו כדאייתא ברש"י ומ"מ מועיל קים לי בגויה לאורועי שטרא. אף שודאי אין סברא לומר דרבא לא היה נאמין בר"פ כבת ר"ח והא הקשה ר' אבא בן מתנא לא יתא ר"פ כבת ר"ח חזינו דלא גרע ר"פ מבת ר"ח דאליכ לא היה לו מה להקשות אם היה שייך להסתפק שמא בת ר"ח גדולה בצדקתה מר"פ וגם רבא לא השיב לו שבת ר"ח גדולה מר"פ אלא ודאי דר"פ היה מוחזק בחסידות עוד יותר מבת ר"ח ושגם רבא ידע זה ולכן הקשה שפיר וא"כ צריך להבין טעם רבא מ"ט גרע ר"פ מבת ר"ח.

וצריך לומר דמצד נאמנות היינו שאינו יודע בידיעה עצמית שאינו משקר רק מחמת שהוא צדיק וחסיד יודעין וישל משקר ויש להאמינו, אינו כלום להאמינו ביחודי ההתורה נתנה גבול שאף משה ואהרן אין נאמנים ביחודי לדיני ממון כמו כל אדם שהם בחזקת כשרות ולא נתנה תורה לשיעורים שכל אחד יאמין מי שרוצה ולכן כל כח הנאמנות נתנה תורה לכל איש שסתמו הוא בחזקת כשרות כמו לצדיק וחסיד היותר גדול בעולם כמשה ואהרן והצריכה דוקא שנים. אבל זהו רק מצד נאמנות שלא מכיר האיש וטבעו ומדותיו בעצם רק מצד חזקתו אבל אם יודע ומכיר את האיש בעצם מצד טבעותיו ומנהגיו שניטתו הרבה פעמים וראה שאינו משקר אין זה מצד נאמנות אלא הוא כראיה ממש כיון שהוא ידיעה עצמית שיועד ומכירו שלא מצד חזקתו. ולכן אף שודאי ידע רבא שר"פ איש נאמן כיון שהוא צדיק וחסיד עוד יותר מבת ר"ח אבל עכ"פ הוא רק מצד חזקתו ונכנס בגדר נאמנות ע"י נתנה תורה גבול שאף משה ואהרן אין נאמנים ביחודי כסתם איש. וזה מה שאמר רבא אע"ג דאיכא מר ע"א לאו כלום הוא פ"י אף שברי לי שאינן משקר מ"מ ע"א לאו כלום הוא דהתורה פסלו שלא ניתן לשיעורין ושאינו בני ר"ח שקיים לי בגוה פ"י ידיעה עצמית שלא נכנס בגדר נאמנות אלא כראיה שלו ממש.

ואף שכתבו הרי"ף והרמב"ם דבה"ז אין דנין דין קים ליה בגויה מסתבר שהוא רק בדיני ממון ולא באיסורין שאין בזה דין ב"ד ולכן בשעת הדחק ולאנשים חלושים יש להקל אם יודע בברור שקים ליה בגוה מצד טבעותיה ומנהגיה באיזה נסיונות שלא תכשילוהו לסמוך עליה ולאכול ממה שמבשלת בעדו ואמרה שעשתה בהכשר אבל לאחרים ושלא בשעת הדחק ולבריאים יש להחמיר.